

mgr inż. Jadwiga Tworek*

Europejskie przygotowania do uproszczenia deklaracji właściwości użytkowych

Rozporządzenie PE i Rady (UE) nr 305/2011, które ustala zharmonizowane warunki, czyli europejski system wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych z oznakowaniem CE, w art. 1 ustala zasady wyrażania właściwości użytkowych wyrobów budowlanych w odniesieniu do ich zasadniczych charakterystyk. W przypadku wyrobów budowlanych objętych normami zharmonizowanymi lub zgodnych z wydanymi dla nich europejskimi ocenami technicznymi wraz z każdym udostępnianym wyrobem obowiązkowo należy przekazywać kopię deklaracji właściwości użytkowych [1].

Cały rozdział II rozporządzenia poświęcony jest określeniu wymagań obowiązujących przy sporządzaniu i dostarczaniu deklaracji właściwości użytkowych oraz stosowaniu oznakowania CE. Artykuł 6 ust. 4 wskazuje wzór deklaracji, który producenci powinni stosować w praktyce, zamieszczony w Załączniku III do rozporządzenia nr 305/2011.

Podstawowe regulacje rozporządzenia nr 305/2011 z 9 marca 2011 r. adresowane do producentów wyrobów budowlanych związane z wymaganiami nowej deklaracji właściwości użytkowych oraz nowymi zasadami oznakowania CE zaczęły obowiązywać po 1 lipca 2013 r., czyli ponad dwa lata później. Ten okres *vacatio legis* miał posłużyć dobremu przygotowaniu się sektora wyrobów budowlanych do nowych regulacji. Państwa członkowskie uzyskały czas na przygotowanie krajowych punktów kontaktowych ds. wyrobów budowlanych, których zadaniem jest dostarczanie producentom *przejrzystych i łatwych do zrozumienia informacji o przepisach obowiązujących na terytorium danego państwa członkowskiego*, a także na opracowanie i realizację krajowych procedur niezbędnych do notyfikacji jednostek uczestniczących

w systemach oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych [2] oraz do autoryzacji jednostek oceny technicznej. Wynikiem działań podjętych z odpowiednim wyprzedzeniem są przykłady stron internetowych niektórych krajowych punktów kontaktowych, zawierające nie tylko informacje podstawowe, lecz również wytyczne postępowania dla producentów [3], np. wytyczne można pobrać ze strony internetowej belgijskiego Punktu Kontaktowego ds. Wyrobów Budowlanych: http://economie.fgov.be/fr/entreprises/domaines_specifiques/Qualite_construction/produits_construction/, a pytania dotyczące przepisów belgijskich należy kierować na adres: belspoc@economie.fgov.be (rysunek 1).

W okresie przygotowawczym państwa członkowskie notyfikowały Komisji zmiany swoich przepisów dotyczących wyrobów budowlanych, umożliwiające sprawne funkcjonowanie systemu europejskiego wprowadzonego przez rozporządzenie nr 305/2011 [4, 5, 6]. Z reguły te sa-

me przepisy odnosiły się do systemów krajowych, funkcjonujących w obszarach nieobjętych normami zharmonizowanymi. W tym czasie różne organizacje zrzeszające producentów materiałów budowlanych podjęły aktywne przygotowania do funkcjonowania na nowych zasadach w europejskim systemie wprowadzania wyrobów budowlanych na rynek, przygotowując branżowe wytyczne dla swoich członków [7, 8, 9]. Ponieważ deklaracja właściwości użytkowych jest podstawowym dokumentem w nowym systemie europejskim, a odpowiedzialność za jej treść ponosi w całości producent, wytyczne koncentrują się wokół problemów związanych ze stosowaniem formatu deklaracji ustalonego w Załączniku III do rozporządzenia. Ewidentne błędy redakcyjne formatu deklaracji właściwości użytkowych i potrzeby większej elastyczności jej zapisów, w zależności od specyfiki branży, były w całym okresie przejściowym komunikowane Komisji Europejskiej za pośrednictwem europejskich stowarzyszeń i organizacji przemysłu wyrobów budowlanych. Racje producentów wskazujących na konkretne problemy ze stosowaniem Załącznika III spotkały się ze zrozumieniem Komisji Europejskiej, która stosunkowo wcześniej rozpoczęła uzgodnienia w sprawie niezbędnych zmian formatu deklaracji.

Zmiany formatu deklaracji właściwości użytkowych

Podstawową przesłanką do wprowadzenia zmian w Załączniku III rozporządzenia nr 305/2011 jest, zgodnie z uzasadnieniem przedstawionym przez Komisję Europejską, zapewnienie niezbędnej elastyczności formatu deklaracji właściwości użytkowych, umożliwiającej uwzględnienie specyfiki bardzo zróżnicowanych wyrobów budowlanych, od nieprzetworzonych surowców mineralnych do skomplikowanych zestawów mineralnych do skomplikowanych zestawów ścian osłonowych. Znaczenie miała również specyfika branży pod względem

Rys. 1. Wytyczne określające zmiany związane z przejściem od dyrektywy 89/106/EWG do rozporządzenia nr 305/2011 opracowane przez Ministerstwo Gospodarki Belgii [3]

* Instytut Techniki Budowlanej

zorganizowania produkcji, np. szczególne wymagania w relacji systemodawca – systemobiorca typowe dla wytwórców okien i drzwi. Projekt nowego formatu deklaracji właściwości użytkowych przedstawiono na rysunku 2. Komisja Europejska podkreśla, że zmiany powinny ułatwić producentowi sporządzanie deklaracji. Nie bez znaczenia są również oczekiwane korzyści innych zaangażowanych stron – wykonawców, projektantów, nadzoru nad rynkiem.

Jedna z grup zmian zaproponowanych w projekcie *rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) [...] w sprawie wzoru, jaki należy stosować przy sporządzaniu deklaracji właściwości użytkowych wyrobów budowlanych oraz zmieniającego załącznik III do rozporządzenia (UE) nr 305/2011* dotyczy spraw czysto formalnych. Nowy format wskazuje na potrzebę odniesienia się wyłącznie do jednego z przypadków, przewidując alternatywne wskazanie przez producenta:

- normy zharmonizowanej i ewentualnie jednostki lub jednostek notyfikowanych;
- europejskiej oceny technicznej i jednostki ds. oceny technicznej, którą wydała oraz ewentualnie jednostki lub jednostek notyfikowanych.

W przypadku, kiedy producent nie korzysta z upoważnionego przedstawiciela, nie musi zamieszczać takiego punktu w deklaracji. Zgodnie z projektem dotyczącym nowych zasad wypełniania deklaracji również punkt dotyczący odpowiedniej dokumentacji technicznej lub specjalnej dokumentacji technicznej producent stosuje tylko w przypadku, jeżeli zgodnie z zasadami rozporządzenia zobowiązany był do ich sporządzenia.

Są także zmiany związane z interpretacją zależności między określeniem przez producenta typu wyrobu, którego dokonuje się raz przy wprowadzaniu wyrobu do obrotu, oraz ustaleniem niezbędnych danych identyfikacyjnych każdego pojedynczego wyrobu udostępnianego na rynku, umożliwiających odtworzenie jego produkcji. Tylko niepowtarzalny kod identyfikacyjny typu wyrobu ma swe miejsce w deklaracji wg nowych zasad. Dane identyfikacyjne konkretnego wyrobu, zapewniające jego odtwarzalność, zgodnie z art. 11 ust. 4 rozporządzenia nr 305/2011, umieszczane są przez producenta na wyrobie, jego opa-

PROJEKT NOWEJ DEKLARACJI WŁAŚCIWOŚCI UŻYTKOWYCH

Nr .....

1. Niepowtarzalny kod identyfikacyjny typu wyrobu:.....
2. Zamierzone zastosowanie lub zastosowania: .....
3. Producent: .....
4. Upoważniony przedstawiciel (tylko jeżeli ma zastosowanie):.....
5. System/systemy oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych :.....

6a Norma zharmonizowana	6b Europejski Dokument Oceny Europejska Ocena Techniczna
Jednostka/jednostki notyfikowane (tylko jeżeli ma zastosowanie)	Jednostka ds. oceny technicznej Jednostka/ jednostki notyfikowane (tylko jeżeli ma zastosowanie)

7. Deklarowane właściwości użytkowe: .....
8. Odpowiednia dokumentacja techniczna lub specjalna dokumentacja techniczna (tylko jeżeli ma zastosowanie): .....

Właściwości użytkowe określonego powyżej wyrobu są zgodne z zestawem deklarowanych właściwości użytkowych. Niniejsza deklaracja została wydana na wyłączną odpowiedzialność producenta określonego powyżej.

Rys. 2. Projekt nowego formatu deklaracji właściwości użytkowych

kowaniu lub w towarzyszących mu dokumentach dostawy. Jest to zasada zgodna z regulacjami nowego podejścia, obowiązującymi w całym obszarze harmonizacji europejskiej związanej z oznakowaniem CE. Znika też dotychczasowy obowiązek cytowania sformułowań z Załącznika V, określających zadania wykonywane przez jednostkę notyfikowaną.

Najważniejsza grupa zmian w formacie deklaracji właściwości użytkowych wyrobów budowlanych dotyczy sposobów deklarowania tych właściwości. Wzór z projektu nowelizacji Załącznika III pozostawia producentowi swobodę co do sposobu przedstawienia zadeklarowanych właściwości. Pozostają w mocy ustalenia art. 6 rozporządzenia nr 305/2011, obligujące producenta do wskazania w deklaracji:

- wykazu zasadniczych charakterystyk określonych w zharmonizowanej specyfikacji technicznej do zamierzonego zastosowania;
- dla każdej zasadniczej charakterystyki deklarowanych właściwości użytkowych wyrażonych jako poziom, klasa, w sposób opisowy lub w postaci liter „NPD” (właściwości użytkowe nieustalone; ang. No Performance Determined).

Zgodnie z projektem zmian producent może sporządzić jedną deklarację właściwości użytkowych obejmującą różne wersje typu wyrobu pod warunkiem przedstawienia odrębnie i w sposób czytelny dla każdej wersji:

- numeru deklaracji właściwości użytkowych;
- kodu identyfikacyjnego typu wyrobu;

- deklarowanych właściwości użytkowych.

Możliwe jest także wypełnienie tego punktu na podstawie tabel przedstawiających powiązania poszczególnych zasadniczych charakterystyk z systemami oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych oraz wartościami tych właściwości.

Wskazania Komisji dotyczące sposobu sporządzania deklaracji właściwości użytkowych

Istotnym nowym elementem w stosunku do dotychczasowych zapisów rozporządzenia nr 305/2011, wprowadzonym do projektu aktu delegowanego zmieniającego wzór deklaracji zgodności, są:

- uzasadnienie wskazujące podstawowe aspekty prawne;
- motywy preambuły poprzedzającej artykuły rozporządzenia delegowanego;
- instrukcje dotyczące sporządzania deklaracji właściwości użytkowych towarzyszące załącznikowi zawierającemu nowy format deklaracji właściwości użytkowych.

W uzasadnieniu Komisja wskazuje, że proponowane zmiany w deklaracji właściwości użytkowych nie naruszają postanowień art. 6 rozporządzenia nr 305/2011, określającego zawartość deklaracji. Wprowadzają jedynie niezbędną elastyczność zapisów, umożliwiając uwzględnienie specyficznych potrzeb różnych grup wyrobów budowlanych i upraszczając dokument deklaracji.

Motyw (4) preambuły, podsumowując dotychczasowe doświadczenia z praktyki sporządzania deklaracji właściwości użytkowych, jednoznacznie stwierdza potrzebę zapewnienia producentom czytelnej i jednoznacznej instrukcji jej wypełniania. Jednolite zasady umożliwiające prawidłowe stosowanie formatu deklaracji przez producentów mają zapewnić warunki konkurencyjności i przejrzystości rynku wyrobów budowlanych.

Zasadą określoną w motywie (6) jest **zapewnienie producentom pewnej elastyczności w sporządzaniu deklaracji właściwości użytkowych**, pod warunkiem przedstawienia w sposób jasny i spójny najistotniejszych informacji wymaganych na podstawie art. 6 rozporządzenia nr 305/2011. Najważniejsze jest powiązanie każdego pojedynczego wyrobu z odpowiednim typem, czyli zestawem poziomów lub klas właściwości użytkowych, za pomocą niepowtarzalnego kodu identyfikacyjnego. Motyw (6) wskazuje, że typ wyrobu, o którym mowa w art. 6 ust. 2 lit. a) rozporządzenia należy rozumieć jako niepowtarzalny kod identyfikacyjny typu wyrobu.

Motyw (7) zawiera uzasadnienie rezygnacji z poprzednio obowiązującego p. 2 deklaracji dotyczącego identyfikacji wyrobu. Komisja zaznacza, że celem art. 11 ust. 4 rozporządzenia nr 305/2011 jest umożliwienie identyfikacji i zapewnienie odtwarzalności każdego pojedynczego wyrobu dzięki wskazaniu przez producenta typu, serii lub partii. Natomiast deklaracja właściwości użytkowych, która ma być stosowana do wszystkich wyrobów odpowiadających ustalonemu w niej typowi, nie służy osiągnięciu tego celu. W związku z tym zrezygnowano z obowiązku podawania w niej informacji wymaganych na podstawie art. 11 ust. 4, dotyczących pojedynczego wyrobu.

Komisja Europejska uznaje (motyw 8), że użyteczną informacją w deklaracji właściwości użytkowych jest **identyfikacja jednostek oceny technicznej oraz jednostek notyfikowanych**. Jeżeli jednostki te zostaną należycie zidentyfikowane, to zdaniem Komisji (motyw 9) sporządzanie wykazu wszystkich certyfikatów oraz sprawozdań z badań, obliczeń lub oceny nie stanowi wartości dodanej dla użytkowników wyrobów, natomiast jest nieuzasadnionym obciążeniem administracyjnym dla producenta.

Zamieszczona po załączniku do rozporządzenia delegowanego instrukcja dotycząca sporządzania deklaracji właściwości użytkowych stanowi integralną część projektu tego aktu prawnego. Zostanie zatem opublikowana w Dzienniku Urzędowym UE we wszystkich językach oficjalnych, co powinno zapewnić jej jednolite stosowanie w całym obszarze Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Instrukcja określa prawa producenta do elastycznego korzystania z formatu deklaracji, stwierdzając, że może on:

- *zastosować inny układ niż określono we wzorze;*
- *połączyć punkty wzoru, przedstawiając niektóre z nich łącznie;*
- *podać punkty przedstawione we wzorze w innej kolejności lub z zastosowaniem jednej tabeli lub większej ich liczby;*
- *pominąć niektóre punkty określone we wzorze, które nie dotyczą wyrobu, w odniesieniu do którego sporządzana jest deklaracja właściwości użytkowych [...];*
- *przedstawić punkty bez numeracji.*

Instrukcja przewiduje także możliwość wydania jednej deklaracji właściwości użytkowych, obejmującej różne wersje typu wyrobu.

W punkcie instrukcji dotyczącym deklaracji właściwości użytkowych Komisja Europejska zwraca uwagę na konieczność jasnego i jednoznacznego ich deklarowania, wskazując, że w deklaracji nie można np. wstawić tylko wzoru do obliczeń, który mieliby stosować odbiorcy. Nie powinno się także odsyłać w deklaracji do dokumentów referencyjnych zawierających poziomy lub klasy właściwości użytkowych. Ich wartości muszą się znaleźć w deklaracji. Szczególne warunki dotyczą wyrobów konstrukcyjnych, których właściwości użytkowe mogą być wyrażone przez odniesienie do odpowiedniej dokumentacji produkcyjnej lub obliczeń konstrukcyjnych. W takim przypadku do deklaracji właściwości użytkowych należy jednak dołączyć te dokumenty.

Projekt nowego aktu delegowanego, zmieniającego Załącznik III, dotyczący formatu deklaracji właściwości użytkowych, wymaga ostatecznego przyjęcia przez Komisję Europejską, a następnie uzgodnień z Radą UE i Parlamentem Europejskim. Na każdym z tych etapów możliwe są jeszcze zmiany. Procedura może potrwać nawet ok. 3 miesiące, ale należy się liczyć z przyspieszeniem prac.

Po ich zakończeniu pozostaje tylko publikacja rozporządzenia delegowanego w Dzienniku Urzędowym UE, które charakteryzuje się wyjątkowo krótkim okresem *vacatio legis* – wynoszącym zaledwie trzy dni.

Przedstawiciel Instytutu Techniki Budowlanej uczestniczy w pracach grupy roboczej Stałego Komitetu Budownictwa zajmującej się aktami delegowanymi do rozporządzenia nr 305/2011. Dzięki temu poprzednia [10] i obecna publikacja na łamach „Materiałów Budowlanych” umożliwiają stosunkowo wczesne przedstawienie projektu nowej legislacji, aby pozwolić krajowemu przemysłowi przygotowanie się do nowych wymagań.

Literatura

- [1] Tworek J.: Deklaracja właściwości użytkowych wyrobów budowlanych wg rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 305/2011. Materiały Budowlane nr 8/2011, s. 106 – 108.
- [2] Bobrowicz J.: Rola i zadania jednostek notyfikowanych wg Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE 305/2011. Materiały Budowlane nr 8/2013, s. 47 – 49.
- [3] Quoi de neuf pour la commercialization des produits de construction? De la Directive 89/106/CEE au Règlement (UE) no 305/2011. Service public fédéral Economie, P. M. E., Classes moyennes et Energie, Bruxelles 2012.
- [4] Technical Regulation Information System TRIS: Notyfikacja 2013/176/HU Węgry – Rozporządzenie rządu [...] w sprawie szczególnych zasad projektowania i stosowania wyrobów budowlanych w budynkach oraz w sprawie sporządzania zgodnie z nimi deklaracji właściwości użytkowych. <http://ec.europa.eu/enterprise/tris>.
- [5] Technical Regulation Information System TRIS: Notyfikacja 2013/901/NO Norwegia – Draft regulation [...] relating to the marketing of products for construction works. <http://ec.europa.eu/enterprise/tris>.
- [6] Technical Regulation Information System TRIS: Notyfikacja 2013/200/EE Estonia – Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Łączności – wymagania ustanowione dla materiałów i wyrobów budowlanych oraz procedura poświadczania zgodności materiałów i wyrobów z wymaganiami. <http://ec.europa.eu/enterprise/tris>.
- [7] „CPR Guide: EU Rules. Practical Impact”. Glass for Europe, Bruxelles, April 2013.
- [8] „CPR Guidelines for Aluminium Doors, Windows and Curtain Walls. EAA, FAECF. Bruxelles, December 2012.
- [9] „Steel Construction CE Marking” British Constructional Steelwork Association, Tate Steel. London, March 2013.
- [10] Szewczak E., Tworek J.: „Kierunki zmiany postanowień rozporządzenia nr 305/2011. Materiały Budowlane nr 11/2013, s. 119 – 121.